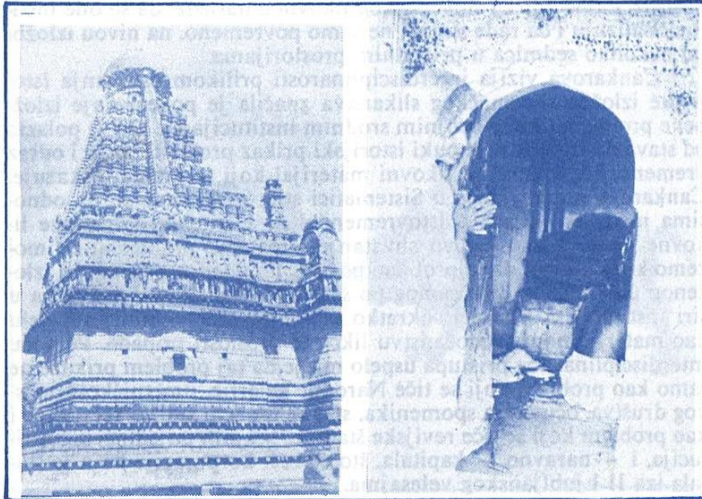

Hinduistički festivali igraju značajnu ulogu u religioznom i društvenom životu Indije. Broj festivala je velik, verskog su karaktera, manje narodni običaji u okviru popularnih narodnih legendi.

Postoje sedam tzv. svetih hinduističkih gradova u kojima su festivali specijalno značajni: Varanasi (Benares), Hardvar, Oudh, Dvarka, Mathura, Kančipuram i Udain. Pored ovih, najčuveniji su festivali u Puriju (država Orisa) u kome se slavi festival boga Đaganatha, kao i Madura, centar dravidskog šivism. Pomenuli smo Holi, festival proleća i boja, danas jedan od najpopularnijih.

Hinduistički brak je u Indiji, snažnije nego kod drugih naroda, oduvek bio deo religije. Formulisan u Vedama, ostao je do danas manjeviše nepromenjen. Variranje rituala uslovalo je samo formalne modifikacije, dok je suština ostala intaktna. Kao i kod ostalih naroda, i ovde je brak »naredba bogova«. U staroj Indiji postojalo je osam tipova braka, od kojih svaki nosi ime nekog boga ili natprirodnog bića. Svaki tip braka prati po neka mitološka priča.

Cetiri prva su legalna; njih blagosiljaju brahmanski sveštenici, a ostali su »nedostojni pobožnih ljudi«. 1) Brahma brak je najsvetiji i najlegalniji. Devojka, bogato darivana, daje se muškarcu iste kaste, posle komplikovanog verskog i običajnog ceremonijala, pri kome su vatreni žrtvenik, recitovanje himni i bajalica, bili najznačajniji elementi svadbenog obreda. 2) Daiva brak je onaj kada otac daje svoju kćer na dar ritualnom svešteniku, u okviru svojih obaveza prema hramu i bogovima. Pretpostavlja se da je ova vrsta braka potekla iz vremena ljudske krvne žrtve, kada su nevine mlade devojke prinošene na žrtvenik, verujući da se venčava sa bogom. Iz tog braka regrutovane su devadase, hramovne igrariče i prostitutke. 3) Arša je isto tako normalan crkveni brak, samo se uz devojku, umesto propisanog miraza, daje samo jedna krava i jedan bik. 4) Pradapatja je takođe crkveni brak, ali otac daje mladiću samo devojku bez miraza i bilo kakve finansijske nadoknade. Ovaj brak je bio popularan među siromašnim pripadnicima kasta. 5)

Gandharva je brak iz ljubavi. I on je poštovan u izvesnom smislu iako nije u verskom pogledu obavljen lege artis, već tajno zaključen, nekad sa znanjem roditelja i objavljivanjem veridbe. Gandharva brak je imao praktičnu svrhu, jer je omogućavao devojka koje pređu prvo doba puberteta da dobiju muža. Osim toga bio je često praktikovan kod pripadnika kaste kšatrija (ratnika). Specijalna vrsta Gandharva braka je bila svajamvara – brak po slobodnom izboru. Dešavalo se da devojka, bez znanja roditelja, noću, napusti kuću i pobjegne voljenom čoveku. Hramovni, ili bilo kakav ceremonijal u ovom slučaju nije se obavljao. Tip Gandharva braka bio je inspiracija za mnoge romantične priče u starovekovnoj indijskoj literaturi i epskoj poeziji (Šakuntala). 6) Apsara brak je onaj kada otac proda devojku. Premda ga verski zakoni nisu priznavali, društveni su se prema njemu odnosili bez kritičizma. 7) Rakšasa je brak otmicom bez pristanka devojke. Praktikovala ga je uglavnom ratnička kasta, dok ga je religija odbacivala i smatrala ilegalnim, premda su ceremonije u okviru narodnih običaja bile obavljane. Ovakve brakove zaključivali su ratnici posle nekog vojnog pohoda sa zarobljenicima koje su sobom dovodili. Paišača, ili brak iznuden silovanjem devojke koja je bila pijana ili usnula, ili pak mentalno poremećena. Crkva je proklela ovaj brak, a nosi ime prema raskalašnom demonu Paišačiju. Bilo kakav obred u ovoj vrsti braka bio je isključen. Osim pripadnika kaste kšatrija, svi ljudi koji bi zaključili ovakav brak bili bi strogo kažnjavani.

Pretpostavlja se da danas ima nešto više od pet stotina miliona hinduista, uglavnom Indijaca. Van Indije, hinduizam ispovedaju delovi Burme, Malaje, Fidija, Trinidada i južne Afrike. U SAD i u Evropi ima nešto pripadnika novije bengalske varijante kasnih hinduističkih sekta.

1) Karma, oblik zakona za dela čoveka za života, koja uslovljavaju sudbinu duše posle smrti, u okviru ideje transmigracije; da li će biti ponovo rođen i u kom obliku

parapsihologija

nenad šaponja

PRVI ČOVEK

da ne postoji
ne bi me katkad šibala

MUDRAC

kad bih otišao
preostatak bi tim činom hranio svoje vreme

kad bih se vratio
bio bih tu
i ne bih mogao biti negde drugde

NAIVČINA

čim kažem
ovde sam
iako mislim da mogu odigrati tu igru
i reći
tamo sam

kad me je zaboravila
ja sam i dalje voleo njenu sliku

kad sam zaboravio sliku
ona je umrla

hteo sam otići na pogreb
ali nisam znao kako da se rodim

VREME

putuje kroz mene
a navikom se lažem
da idem ja kroz njega

OPČINJAVANJE

na svaki mamac
dolazi po jedno jato

vlada li pamet
izabranik zapravo bira

LJUBAVNA ISPOVEST

volela me je do te mere
da sam i sam počeo da volim

želje veće od varke
razbucaju je lako
a ja kad sam varka
ne mogu uživati svoje čini

OKRILJAVANJE

kad vlast ne zna da je vlast
ona može da moli

kad vlast moli
podanici izigravaju vlast

kad podanici izigravaju vlast
potpuno ropstvo ih goni na beg

kad podanici beže
otkriva se nova želja za vlašću

tad skupim svoje podanike
i kažem im
da nova vlast ustvari i ne zna da je vlast
i nimalo se ne osetim izvan nje

UTISKIVANJE

dva ugla
dve boje

kako onda da verujem u sebe

DRUGI ČOVEK

da se ne bojim svoje glave
uzeo bih drugu

isto tako svoju

PROLAZ

taman
na oba kraja

sapetih stubova ishodišta

nestajem

OČI

još samo priznanje
da upaljen ugaj
uteruje nelagodnost
premda greje
dok me boje zglaslog
pune toplinom
koje već nema